

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Klaudia Binienda

w sprawie P.K.

skazanej za czyn z art. 216 §1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 13 grudnia 2023 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 23 września 2021 r., sygn. akt X Ka 710/21,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w

Warszawie

z dnia 25 maja 2021 r., sygn. III K 171/19,

uchyła wyrok w zaskarżonym zakresie, tj. w części w jakiej utrzymano nim w mocy rozstrzygnięcie z pkt II wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie z dnia 25 maja 2021 r., sygn. III K 171/19 dotyczące orzeczenia nawiazki w kwocie 500 zł na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża i w tym zakresie sprawę

przekazuje temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 maja 2021 r., sygn. akt III K 171/19, Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie uznał oskarżoną P.K. za winną popełnienia m.in. występku wyczerpującego dyspozycję art. 216 § 1 k.k. i za ten czyn wymierzył jej karę 8 miesięcy ograniczenia wolności, połączoną z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w skali miesiąca, zaś na podstawie art. 216 § 4 k.k. nałożył na oskarżoną obowiązek zapłaty nawiazki w kwocie 500 zł na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża.

Od wyroku tego apelację wniósł obrońca oskarżonej zaskarżając wyrok w całości i podnosząc m.in. (pkt 4 apelacji) zarzut obrazy art. 216 § 4 k.k. poprzez bezpodstawne zastosowanie tego przepisu i orzeczenie na tej podstawie wobec oskarżonej środka kompensacyjnego w postaci nawiazki w kwocie 500 zł na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża w przypadku, gdy oskarżona nie została skazana za przestępstwo określone w art. 216 § 2 k.k., lecz została skazana za przestępstwo określone w art. 216 § 1 k.k.

Po rozpoznaniu tej apelacji, Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 23 września 2021 r., sygn. akt X Ka 710/21, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację na korzyść skazanej wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżając wyrok sądu odwoławczego w zakresie, w którym utrzymał on w mocy rozstrzygnięcie o orzeczeniu wobec od P.K. w pkt II części dyspozytywnej wyroku Sądu Rejonowego nawiazki w kwocie 500 zł na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegającego na dokonaniu przez sąd okręgowy nieprawidłowej kontroli odwoławczej w zakresie, zawartego w pkt 4 petitum apelacji obrońcy, zarzutu obrazy prawa materialnego, co skutkowało wydaniem przez sąd odwoławczy wadliwego orzeczenia utrzymującego w mocy zaskarżony wyrok, w części dotyczącej orzeczenia wobec P.K. nawiazki w kwocie 500 zł na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża, podczas gdy należyta ocena

podniesionego w apelacji obrońcy zarzutu obrazy art. 216 § 4 k.k., w związku z brakiem skazania wymienionej za przestępstwo z art. 216 § 2 k.k. winna prowadzić *sąd ad quem* do konstatacji, iż w sytuacji uznania przez *sąd meriti* oskarżonej za winną występku z art. 216 § 1 k.k., nie jest możliwe orzeczenie wobec P.K. nawiązki wskazanej w treści art. 216 § 4 k.k., a w konsekwencji do konieczności wydania orzeczenia refomatoryjnego, o uchyleniu w tej części wyroku sądu rejonowego, który został wydany z obrazą przepisu prawa materialnego art. 216 § 4 k.k., przy czym orzeczenie sądu odwoławczego w pisemnej części motywacyjnej nie czyni zadość wymogom stawianym treścią przepisu art. 457 § 3 k.p.k., gdyż nie uzasadnia wyrażonego stanowiska, dotyczącego braku podstaw do uwzględnienia, w tej części, apelacji obrońcy oskarżonej.

Podnosząc ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie w zaskarżonym zakresie oraz zawartego w pkt II części dyspozytywnej wyroku Sądu Rejonowego rozstrzygnięcia o orzeczeniu od P.K. nawiązki w kwocie 500 zł na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna i to w stopniu oczywistym uzasadniającym jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k., a takiemu stwierdzeniu nie przeczy nietrafność wniosku końcowego kasacji, którym to wnioskiem nie jest związany Sąd Najwyższy.

Zgodzić się trzeba ze skarżącym co do tego, że wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 23 września 2021 r., sygn. akt X Ka 710/21, wydany został z rażącym i mającym istotny wpływ na jego treść naruszeniem przepisów prawa procesowego wskazanych w zarzucie kasacji. W pkt 4 apelacji obrońca oskarżonej podniósł zarzut obrazy art. 216 § 4 k.k. odnoszący się do bezpodstawnego zasądzenia od oskarżonej nawiązki, w sytuacji, gdy nie przypisano jej popełnienia czynu z art. 216 § 2 k.k. Nie ma wątpliwości co do tego, że uchybienie, którego dopuścił się sąd I instancji orzekający w tej sprawie, polegające na orzeczeniu od oskarżonej nawiązki na podstawie art. 216 § 4 k.k., przy skazaniu jej za przestępstwo określone w art. 216 § 1 k.k., stanowiło rażące naruszenie art. 216 § 4 k.k. mające istotny wpływ treść tego orzeczenia. Do tego zarzutu sąd odwoławczy odniósł się jednym zdaniem, z którego nie wynika w ogóle, dlaczego zarzut ten jest w jego ocenie

wadliwy. Taki sposób odniesienia się – a raczej braku odniesienia się – do zarzutu jest oczywistym i rażącym naruszeniem przepisu art. 433 § 2 k.p.k., przy czym dodać trzeba, iż w istocie świadczy nie tylko o rażącym naruszeniu prawa, ale o zignorowaniu przez sąd odwoławczy podstawowego obowiązku jaki ciąży na sądzie odwoławczym – rzetelnego rozpoznania środka odwoławczego. Brak wykonania podstawowego obowiązku orzeczniczego jest tym bardziej widoczny, gdy dostrzeże się jak oczywiście trafny był zarzut apelacji; wystarczyło porównanie podstawy prawnej skazania oskarżonej oraz podstawy prawnej orzeczonej nawiązki by stwierdzić, że apelacja w tym zakresie jest oczywiście zasadna. Nawet jednak tego sędzia orzekający w tej sprawie nie uczynił. Bezspornym jest, że przepis art. 216 § 4 k.k. pozwala na orzeczenie nawiązki na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego, wyłącznie w przypadku skazania za przestępstwo określone w art. 216 § 2 k.k., a takiego przestępstwa nie przypisano przecież oskarżonej.

W tej sytuacji rozpoznając wniesioną na korzyść oskarżonej apelację podnoszącą m.in. zarzut obrazy przepisu prawa materialnego, tj. art. 216 § 4 k.k., sąd odwoławczy winien był wydać w tym zakresie orzeczenie reformatoryjne i uchylić zakwestionowane rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji. Nie mógł jednak zostać uwzględniony wniosek skarżącego o uchylenie także wyroku sądu pierwszej instancji w tej części, tj. w zakresie orzeczonej nawiązki. Podkreślić trzeba, że zarzut kasacji dotyczy wadliwego zrealizowania obowiązków przez sąd odwoławczy, a zatem wywodzi się w kasacji, iż ten sąd zaniechał kontroli odwoławczej do której był zobligowany. Już z tego powodu prawidłowy wniosek powinien dotyczyć uchylenia wyroku sądu odwoławczego w tym zakresie, w jakim sąd ten zaniechał swoich ustawowych obowiązków. Ponadto niemożność uwzględnienia tej części wniosku końcowego kasacji, w jakiej postuluje się uchylenie także rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji o nawiązce prowadziłaby do tego, że Sąd Najwyższy przejąłby obowiązki sądu odwoławczego, których ten nie zrealizował a takie postąpienie nie jest możliwe. Sąd Najwyższy nie może zastępować sądu odwoławczego, który nie wykonuje swoich obowiązków i w istocie rozpoznawać zarzuty apelacji; zarzuty apelacji musi w sposób rzetelny rozpoznać sąd odwoławczy.

Z tego względu Sąd Najwyższy zobligowany był do uchylenia wyroku sądu odwoławczego w zaskarżonej jego części i nakazania powtórzenia kontroli odwoławczej, tym razem z poszanowaniem przepisów wyznaczających obowiązki sądu odwoławczego (art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k.). Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd odwoławczy rozpozna zarzut podniesiony w apelacji obrońcy w sposób rzetelny.

Kierując się tymi powodami, orzeczono jak w sentencji wyroku.

[M.S.]

[ms]